

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА  
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра новітньої історії України



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**Історичні розслідування: теорія, методика і**  
**практика**  
для студентів

галузь знань **03 Гуманітарні науки**  
спеціальність **032 Історія та археологія**  
освітній рівень **Другий (магістерський)**  
освітня програма **Історія України**  
вид дисципліни **вибіркова**  
дослідницьке спрямування **Публічна історія**

Форма навчання	<b><u>денна</u></b>
Навчальний рік	<b><u>2022/2023</u></b>
Семестр	<b><u>3</u></b>
Кількість кредитів ECTS	<b><u>4</u></b>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<b><u>українська</u></b>
Форма заключного контролю	<b><u>іспит</u></b>

Викладачі: Пивовар Сергій Федорович, кандидат історичних наук, професор, професор кафедри новітньої історії України


Пролонговано: на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_) «\_\_» 20\_\_ р.  
(підпис, ПІБ, дата)

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_) «\_\_» 20\_\_ р.  
(підпис, ПІБ, дата)

Розробники: Пивовар Сергій Федорович, кандидат історичних наук, професор, професор кафедри новітньої історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри новітньої історії України

  
(підпис)

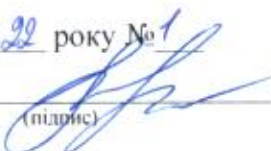
(Андрій ПИЖИК)  
(прізвище та ініціали)

Протокол № 12 від « 30 » 06 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 26 » 08 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії

  
(підпис)

(Наталія ТЕРЕС)  
(прізвище та ініціали)

**1. Мета дисципліни** – сформувати у студентів систематизований комплекс теоретичних, методологічних і практичних знань, необхідних для здійснення історичних розслідувань.

**2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. *Знати* сучасні методи історичного пізнання, основні історіографічні школи та напрямки у ХХ - на початку ХХІ ст.

2. *Вміти* самостійно поглиблювати свої знання шляхом пошуку й опрацювання нової інформації використовуючи різні види джерел.

**3. Анотація навчальної дисципліни:** Необхідність теоретико-методологічної трансформації історичної науки вимагає підготовки сучасних фахівців, здатних використовувати методи досліджень, запозичені з суміжних гуманітарних галузей, формувати нетривіальні підходи до вирішення проблем, започатковувати нові напрями наукових студій. Дисципліна «Історичні розслідування: теорія, методика, практика» зберігає ціннісні орієнтири академічного наукового дослідження, поєднуючи їх з елементами методики і практики проведення журналістських і криміналістичних розслідувань. Реалізація ідеї історичного розслідування як особливого методу наукового дослідження дозволяє засвоїти теоретико-методологічні основи аналітично-дослідницької розслідувальної роботи історика, розширити можливості застосування історичних знань на практиці, використовуючи й творчо розвиваючи сучасні досягнення гуманітарних наук.

**4. Завдання (навчальні цілі)** – формувати здатність до нестандартного вирішення завдань з пошуку нової інформації для вивчення світової та української історії; показати студентам розмаїття нових підходів до дослідження історії, з'ясувати можливості найновіших методологічних течій у світовій історіографії; познайомити студентів із теоретико-методологічними основами історичних розслідувань як особливим методом наукового дослідження, а також з теорією та методикою журналістських та криміналістичних розслідувань, застосуванням спеціальних методик інформаційно-аналітичної розвідувальної роботи спецслужб в історичних дослідженнях; сформувати уявлення про аналітично-дослідницьку розслідувальну роботу історика та вміння проводити історичні розслідування.

**5. Результати навчання за дисципліною:**

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати методологічні течії у сучасній світовій історіографії	Лекція	Іспит, набрання не менше 60% балів	5%
1.2	Знати історію журналістських розслідувань, криміналістичних розслідувань злочинів, специфіку інформаційно-аналітичної роботи спецслужб	Лекція, самостійна робота	Контрольна робота (тест); Іспит, набрання не менше 60% балів	15%
1.3	Знати основи теорії та методики проведення історичних розслідувань, журналістських розслідувань на історичну тематику і криміналістичних розслідувань злочинів, які відбувалися в минулому	Лекція, самостійна робота	Контрольна робота (тест); Іспит, набрання не менше 60% балів	10%
2.1	Вміти знаходити та визначати інформаційний потенціал джерел для	Семінарське заняття	Робота на семінарському занятті	5%



## 7. Схема формування оцінки.

### 7.1 Форми оцінювання студентів:

#### - семестрове оцінювання:

1. *Робота на семінарських заняттях*: РН2.1, РН2.2, РН 2.3, РН2.4, РН2.5 - 30 балів/18 балів\*.

2. *Самостійна робота (есе)*: РН2.2, РН2.5, РН4.1 — 20 балів/12 балів\*.

3. *Контрольна робота (тест)*: РН1.2, РН1.3 — 10 балів/6 балів\*.

\* максимальний бал/пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

#### - підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання - **іспит**;

- максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом - **40 балів**;

- результати навчання які будуть оцінюватись – знання методологічних течій у сучасній світовій історіографії, історії журналістських розслідувань, криміналістичних розслідувань злочинів, специфіки інформаційно-аналітичної роботи спецслужб, основи теорії та методики проведення історичних розслідувань, журналістських розслідувань на історичну тематику і криміналістичних розслідувань злочинів, вміння запропонувати і обґрунтувати власну проблему для проведення історичного розслідування, проводити історичні розслідування.

- форма проведення і види завдань – **письмовий іспит**, в білеті 2 запитання, які потребують розгорнутої відповіді (кожна відповідь на запитання оцінюється від 0 до 20 балів);

- Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою **24 балів**.

- Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше ніж **36 балів**.

### 7.2 Організація оцінювання:

Оцінювання студентів здійснюється у двох формах: поточний контроль (робота на семінарських заняттях, тестування) і підсумковий контроль (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, поточний контроль 80 балів; підсумковий контроль – 20 балів).

Поточна робота			Підсумковий контроль (іспит)
60 залікових балів (максимум)			
Семінарські заняття	Самостійна робота	Контрольна робота	40 балів максимум
30 максимум	20 максимум	10 максимум	
18 мінімум	12 мінімум	6 мінімум	24 бали мінімум

#### 7.2.1. Робота на семінарських заняттях - до 30% балів.

На семінарських заняттях оцінювання здійснюється за 12-ти бальною шкалою, яка в подальшому переводиться в залікові бали. Результати роботи на семінарському занятті оголошуються студентам індивідуально після кожного семінарського заняття за запитом.

Види робіт на семінарському занятті	Бали за роботу на семінарському занятті
Висвітлення проблеми чи окремого аспекту	до 3 балів
Доповнення з приводу окремого аспекту проблеми, яка обговорювалася на занятті	до 3 балів
Участь у дискусії	до 3 балів
Узагальнення, підведення підсумку	до 2 балів
Відповідь на уточнююче запитання	1 бал

### Таблиця переведення балів за роботу на семінарських заняттях у залікові бали.

Залікові бали	Набрана кількість балів (8 занять)
30	93-96
29	89-92
28	85-88
27	81-84
26	78-80
24	75-77

Залікові бали	Набрана кількість балів (8 занять)
23	72-74
22	69-71
21	66-68
20	63-65
19	60-62
18	57-59
Менше 57 балів набраних за роботу на семінарських заняттях не зараховуються оскільки становлять менше 60% і в залікові бали не переводиться	

### 7.2.2. САМОСТІЙНА РОБОТА

**Індивідуальне творче завдання. Підготовка історичного розслідування у вигляді есе - до 20% балів.**

Вимоги до есе:

- обсяг не більше 10 сторінок для есе;
- самостійність у викладі матеріалу;
- визначений термін виконання – до 30 листопада;
- здавати у роздрукованому вигляді з підписом і в електронному на адресу [histsfac@knu.ua](mailto:histsfac@knu.ua)

Структура есе	Бали (максимум)
Формулювання мети, завдань та актуальності історичного розслідування	3 бали
Обґрунтування використання джерел	2 бали
Використання різних методів для проведення історичного розслідування	5 балів
Аргументований аналіз проблеми	7 балів
Узагальнення та висновки	3 бали

### 7.2.3. Контрольна робота (тест) - до 10% балів.

Предметом контрольної роботи у тестовій формі є знання основних етапів становлення та розвитку імагології та компаративістики

Кожна вірна відповідь на тестове запитання оцінюється в 1 заліковий бал.

Критерії оцінювання контрольної роботи у тестовій формі:

10 запитань

- а) вірна відповідь на одне запитання – 1 бал;
- б) невірна відповідь – 0 балів.

## ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

**Підсумковий контроль знань студентів у формі іспиту**

Екзаменаційний білет з дисципліни «Історичні розслідування: теорія, методика і практика» містить 2 питання, які оцінюються у діапазоні від 0 до 20 балів.

**Критерії оцінок з окремих екзаменаційних завдань:**

- глибоке, теоретично обґрунтоване, фактологічно наповнене розкриття питання – **18-20 балів;**
- розкриття питання з фактологічною аргументацією – **15-17 балів;**
- неповне розкриття питання – **12-14 балів;**
- висвітлення окремого аспекту питання – **1-11 балів;**
- відсутність відповіді з питання – **0 балів.**

Студент, який дав відповідь на всі питання екзаменаційного білету і набрав не менше 24 балів додає у свій актив певну суму балів, яка додається до балів набраних студентом за результатами поточного контролю.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум* – **36 балів** необхідно у визначені викладачами дні пройти співбесіду з пропущених семінарських занять і лекцій з тим, щоб набрати критичний мінімум і допуститися до перескладання іспиту.

**При простому розрахунку отримаємо:**

	Поточна робота	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
<b>Максимум</b>	<b>60</b>	<b>40</b>	<b>100</b>

### 7.3 Шкала відповідності оцінок

<b>Відмінно / Excellent</b>	<b>90-100</b>
<b>Добре / Good</b>	<b>75-89</b>
<b>Задовільно / Satisfactory</b>	<b>60-74</b>
<b>Незадовільно / Fail</b>	<b>0-59</b>

### 8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	семінарські заняття	С/Р
1	Вступ. Тема 1. Місце, роль і значення історичних розслідувань у вітчизняній та світовій історичній науці.	2		2
2	Тема 2. Джерельне підґрунтя історичних розслідувань.	2		10
3	Тема 3. Історичні розслідування як контраверсійний напрям історичної науки.	2	2	10
4	Тема 4. Аналітично-дослідницька розслідувальна робота історика.	2	2	10
5	Тема 5. Журналістські розслідування історичних подій.	4	2	10
6	Тема 6. Історичні і криміналістичні розслідування.	4	2	10
7	Тема 7. Застосування спеціальних методик інформаційно-аналітичної розвідувальної роботи спецслужб в історичних дослідженнях.	4	4	14
8	Тема 8. Історичні розслідування, пов'язані з аналізом документів, фальсифікацією минулого, державними злочинами.	3	4	14
	<i>Контрольна робота (тест)</i>	1		
	<b>ВСЬОГО</b>	<b>24</b>	<b>16</b>	<b>80</b>

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **24 год.**

Семінарських занять – **16 год.**

Самостійна робота - **80 год.**

## 9. Рекомендована література та джерела:

### *Основна:*

1. Архіви КГБ для медіа: Посібник: Автори: Володимир Бірчак, Отар Довженко, Андрій Когут, Юрій Макаров, Ольга Попович, Ярина Ясиневиц / Редактор-упорядник Анна Олійник: Центр досліджень визвольного руху. – К.: К.І.С., 2018. – 216 с.
2. Бель Б., Бурмагін О, Патора Т., Хоменок О. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. – Київ, 2013. – 190 с.
3. Демчук П.О. Обережно, політичні міфи!: філософсько-політологічний трактат / П. О. Демчук. - К. : Молодь, 2006. - 204 с.
4. Журавель В. А. Криміналістичні методика: сучасні наукові концепції: [монографія] / В. А. Журавель. – Х.: Видавнича агенція «Апостиль», 2012. – 304 с.
5. Захарова В. І., Філіпова В. Я. Основи інформаційно-аналітичної діяльності. – К. «Центр учбової літератури», 2013. – 336 с.
6. Інформаційно-аналітична робота в структурі воєнної розвідки : навч. посіб. / колектив авторів. – К. : НУОУ ім. І. Черняхівського, 2020. – 136 с.
7. Маларек В. Розкривання фактів. Суть та практика журналістського розслідування / В. Маларек. – К. : КНУ, 1999. – 167 с.
8. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 498 с.
9. Халер М. Пошук і збір інформації : навч. посіб. / За загал. ред. В.Ф.Іванова та А.Коль / М. Халер. – К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. – 264 с.
10. Юськів Б. М. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід : монографія / Б. М. Юськів. – Рівне : Перспектива, 2006. – 202 с.

### *Додаткова:*

1. Біленчук П. Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Біленчук, А. П. Гель, Г. С. Семаков. – К.: МАУП, 2007. – 512 с.
2. Бусол О. Ю. Підрозділи аналітичної розвідки як спеціальний суб'єкт оперативно-розшукового прогнозування // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2011. – № 2 (2). – С. 106–115.
3. Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. М. Варенко. – Київ : ун-т «Україна», 2014. – 417 с. – Режим доступу: [http://divovo.in.ua/pars\\_docs/refs/5/4448/4448.pdf](http://divovo.in.ua/pars_docs/refs/5/4448/4448.pdf)
4. Василик Л. Є. Журналістські розслідування на телебаченні. // Вісник Харківського університету ім. В.Н. Каразіна. – 2011. – С. 42-46.
5. Глушко О. К. Журналістське розслідування: Історія, теорія, практика : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / О. К. Глушко. — 2-е вид., перероб. та доп. — К. : Арістей, 2006. — 144 с.
6. Головатий М. Ф. Політична міфологія: Навч. посіб. — К. : МАУП, 2006. — 144 с.
7. Журналістське розслідування: посіб.: За матеріалами семінарів Ін-ту масової інформації (Київ), Центру підготовки та вдосконалення журналістів (Париж), нідерландської прогр. МАТРА / пер. та адаптація А. Лазарєва [та ін.]; упорядкув. А. Лазарєва, І. Чайка; ред. С. Таран; Інститут масової інформації. - К. : [б.в.], 2004. - 110 с.
8. Кінан Ед. Російські історичні міфи: зб. статей / Е. Кінан; пер. В. Шовкун. - К. : Критика, 2001. - 282 с.
9. Криміналістика. Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів: Підручник / За ред. проф. В. Ю. Шепітька. – Х.: Право, 1998.
10. Мочарська Л. Розслідувальна публіцистика в Україні: становлення, мовностильові особливості / Л. Мочарська // Стиль і текст. – Випуск 4. – 2013. – С. 250-259.
11. Мурікан Ж. Журналістське розслідування / Ж. Мурікан. – К. : ІМІ, 2003. – 212 с.



12. Нікітіна Н. Специфіка журналістського розслідування: основи жанру й методу / Н. Нікітіна // Наукові записки Інституту журналістики : Т. 30 січень – березень / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ: Видавництво Інституту журналістики, 2008. – 182 с. – С. 170-172.
13. Росєєва А. М. Історія створення Державного бюро розслідування / А. М. Росєєва // Державне бюро розслідувань: досвід становлення : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 черв. 2019 р.) / редкол.: Г. О. Ульянова (голова), Н. М. Бакаянова. — Одеса : Юридична література, 2019. — С. 295–298.
14. Тіщенко В.В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів. – Одеса : Фенікс, 2007. – 260 с.
15. Фросевич Л.Б. Туринська шахівниця: журналістське розслідування: Торгівля зброєю. Подобиці таємних операцій. Італійський процес. - К. : Преса України, 2005. - 463с.
16. Хахановський В. Г. Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності: основні поняття та нормативно-правова база // Науковий вісник Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2003. – № 2 (1). – С. 191–195.
17. Хоменок О.С. Журналістське розслідування : навч. посіб. : вид. третє, оновл. та доп. / О.С. Хоменок, О.О. Бурмагін, К.Б. Іванова, Є.М. Рибка, В.А. Томіленко. – К. : КНУ, 2006. – 128 с.
18. Шаповал Ю. Непрощений. Олександр Довженко і комуністичні спецслужби. /Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, Instytut Studiów Politycznych PAN. -Варшава–Київ–Харків, 2022. - 354 с
19. Шаповал Ю. Олександр Шумський. Життя, доля, невідомі документи: дослідження, архівні матеріали. – Київ – Львів: Україна модерна, Укр. пропілеї, 2017. - 742 с.
20. Яблоновська Н. Журналістське розслідування в аспекті вимог оперативно-розшукового законодавства / Н. Яблоновська // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. – 2011. – № 4. – С. 118-124.

## 10. Додаткові ресурси:

1. <http://novitukr.history.knu.ua/> - кафедра новітньої історії України
2. <http://history.org.ua/> - Інститут історії України НАН України
3. <https://dbr.gov.ua/khto-mi-i-yak-mi-pracyuemo> -Державне бюро розслідувань
4. <https://nabu.gov.ua/istoriya-stanovlennya> -Національне антикорупційне бюро України
5. <https://ssu.gov.ua/> – Служба Безпеки України
6. <https://gur.gov.ua/> - Головне Управління Розвідки Міністерства оборони України
7. <https://szru.gov.ua/> – Служба зовнішньої розвідки України